

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Dato: 30. maj 2006
Kontor: Formueretskontoret
Sagsbeh.: Kenneth Joensen
Sagsnr.: 2006-723/21-0004
Dok.: KJO40245

GRUNDNOTAT

vedrørende EU-Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (Rom I) (KOM (2005) 650 endelig)¹

Resumé

Kommissionen har fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser ("ROM I"). Formålet er at erstatte Rom-konventionen af 1980 med en forordning. Der stilles samtidigt en række forslag om ændring af Rom-konventionens bestemmelser.

Forslaget bygger ligesom Rom-konventionen på det udgangspunkt, at parterne frit kan aftale, hvilken lov der skal finde anvendelse på den indgåede kontrakt. Ligesom konventionen indeholder forslaget særlige bestemmelser vedrørende forbrugeraftaler og individuelle arbejdsaftaler, idet forbrugere og arbejdstagere bør beskyttes af særlige lovvalgsregler, der er gunstigere end de almindelige regler.

Da retsgrundlaget for Kommissionens forslag er EF-traktatens artikel 61, litra c, jf. artikel 65, deltager Danmark i henhold til artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender) ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

1. Baggrund

Rådet (retlige og indre anliggender) vedtog i december 1998 en handlingsplan for, hvordan Amsterdam-traktatens bestemmelser om indførelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed bedst kan gennemføres. I handlingsplanen opfordres der til at indlede en revision af visse

---

¹ Forslaget er fremsat med hjemmel i TEF afsnit IV. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdam, finder derfor anvendelse.

bestemmelser i Rom-konventionen af 1980 om, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser (herefter "Rom-konventionen").

På Det Europæiske Råds møde i Tammerfors i oktober 1999 blev det fastslået, at princippet om gensidig anerkendelse skal udgøre hjørnestenen i det retlige samarbejde inden for EU. I Rådets program for foranstaltninger med henblik på gennemførelse af princippet om gensidig anerkendelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fra januar 2001 understreges det, at foranstaltninger vedrørende harmonisering af lovvalgsregler er " ledsageforanstaltninger", der skal lette gennemførelsen af dette princip.

Rådet har den 22. december 2000 vedtaget forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (herefter Bruxelles I-forordningen). Bruxelles I-forordningen regulerer bl.a. spørgsmålet om rette værneting. Forordningen har den 1. marts 2002 afløst Bruxelles-konventionen af 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (herefter Bruxelles-konventionen). Bruxelles I-forordningen er vedtaget i henhold til afsnit IV i EF-traktaten. Danmark er derfor ikke bundet af forordningen. Det betyder, at Bruxelles-konventionen fortsat gælder i relationerne mellem Danmark og de øvrige 14 "gamle" EU-lande.

Kommissionen har derudover den 22. juli 2003 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold (herefter forslaget til Rom II-forordning). Kommissionen foreslår med forordningsforslaget at harmonisere medlemsstaternes lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontraktforhold. Der henvises til Justitsministeriets grundnotat, der er oversendt til Folketingets Retsudvalg og Folketingets Europaudvalg den 3. december 2003.

Kommissionen anfører, at Rom-konventionen er det eneste internationalt privatretlige instrument i EU, der endnu har form af en international traktat. Da Bruxelles I-forordningen, den kommende Rom II-forordning og Rom-konventionen supplerer hinanden i spørgsmål om værneting og lovvalg på det civil- og handelsretlige område inden for EU, bør Rom-konventionen efter Kommissionens opfattelse erstattes af en forordning.

Kommissionen har på den baggrund den 15. december 2005 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om lovvalgsregler for kontraktlige forpligtelser (herefter forslaget til Rom I-forordning). Forslaget er modtaget i dansk sprogversion den 9. februar 2006.

Forslaget er udarbejdet på grundlag af Kommissionens grøn bog af 14. januar 2003 om Rom-konventionen (KOM (2002) 654 endelig). Grundnotat om grønbogen er fremsendt til Folketingets Retsudvalg og Folketingets Europaudvalg den 22. maj 2003.

2. Indhold

Forslaget tager først og fremmest sigte på at erstatte Rom-konventionen med en fællesskabsforordning. I den forbindelse stilles samtidig en række forslag til ændringer af konventionens bestemmelser. Derudover foreslås nogle tilpasninger, som skyldes forskelle mellem en konventions og en forordnings juridiske karakter.

2.1. Anvendelsesområde

Forslagets anvendelsesområde fastlægges i artikel 1, hvoraf det fremgår, at forordningen skal omfatte forpligtelser på det civil- og handelsretlige område, hvilket svarer til anvendelsesområdet for Bruxelles I-forordningen og forslaget til Rom II-forordning. Forordningen skal alene finde anvendelse på kontraktlige forpligtelser. Derudover skal der foreligge en lovkonflikt, dvs. at der skal være et eller flere grænseoverskridende elementer i retsforholdet, således at der skal foretages et valg mellem flere landes retssystemer.

Forordningen skal efter forslaget ikke finde anvendelse på bl.a. skatte- og toldområdet eller på forvaltningsretlige anliggender. Derudover skal en række forpligtelser undtages fra forordningens anvendelsesområde. Det gælder bl.a. spørgsmål vedrørende fysiske personers rets- eller handleevne, forpligtelser som udspringer af familieforhold, formueforholdet mellem ægtefæller, testamenter og arv samt forpligtelser ifølge veksler, checks, ordregældebreve mv. Derudover skal bl.a. voldsgifts- og værnetingsaftaler, visse selskabsretlige spørgsmål, bevis- og processuelle spørgsmål samt forpligtelser, som udspringer af et retsforhold, der bestod forud for kontrakten, undtages fra forordningens anvendelsesområde.

Rom-konventionen undtager forsikringsaftaler, som dækker risici beliggende i EU. Denne undtagelse er ikke medtaget i forordningsforslaget, men i stedet er der i forslagens artikel 22 indsat en bestemmelse, som afklarer forholdet til 2. skadesforsikringsdirektiv (direktiv 88/257/EØF, som ændret ved direktiv 92/49/EØF og 2002/13/EF) samt 2. livsforsikringsdirektiv (direktiv 90/619/EØF, som ændret ved direktiv 92/96/EØF og 2002/12/EF).

Ifølge forslaget skal forordningen ligesom Rom-konventionen og forslaget til Rom II-forordning finde anvendelse, uanset om den udpegede lov ikke er en medlemsstats lovgivning, jf. artikel 2.

2.2. Lovvalsregler mv.

a. I artikel 3 fastlægges, at medmindre andet gælder i henhold til artikel 5-7, er en aftale underlagt den lov, som parterne har vedtaget. Forslaget bygger ligesom Rom-konventionen på det udgangspunkt, at parterne frit kan aftale, hvilken lov der skal finde anvendelse.

Kommissionen ønsker desuden at indføre en ny regel, hvorefter en værnetingsaftale også skal anses for en aftale om lovvalg. Rom-konventionen indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse. Parternes lovvalgsaftale kan omfatte hele aftalen eller dele heraf.

Derudover foreslås det, at parterne kan aftale, at aftaleretlige regler og principper, som er anerkendt på internationalt plan eller fællesskabsplan, skal finde anvendelse. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at ”den valgte formulering tager sigte på at åbne mulighed for at vælge bl.a. UNIDROIT-principperne, *Principles of European Contract Law* eller et eventuelt fremtidigt fællesskabsinstrument, men samtidig udelukke valg af *lex mercatoria*, som ikke er præcis nok, eller private kodificeringer, der ikke er tilstrækkeligt anerkendt af det internationale samfund”.

En lovvalgsaftale kan dog ikke tilsidesætte ufravigelige regler i et land, såfremt alle omstændighederne på tidspunktet for parternes lovvalg er lokaliseret i dette land. Det samme gælder ufravigelige fællesskabsregler, som ikke kan fraviges ved aftale om anvendelse af et tredjelandets lov.

b. Har parterne ikke indgået en aftale, skal lovvalgsspørgsmålet afgøres efter forslagets artikel 4. Kommissionen foreslår, at man bibeholder reglen i konventionen, hvorefter loven på den parts sædvanlige opholdssted, der præsterer den karakteristiske ydelse, skal anvendes. I forslaget opregnes konkrete aftaletyper, og det fastlægges, hvilken lov der skal finde anvendelse for disse aftaletyper. Som eksempler kan nævnes, at købs- og tjenesteydelsesaftaler skal være underlagt loven i det land, hvor sælger har sit sædvanlige opholdssted, transportaftaler skal være underlagt loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, og franchiseaftaler skal være underlagt loven i det land, hvor franchisetageren har sit sædvanlige opholdssted.

I Rom-konventionen anvendes i stedet formodningsregler. Kommissionen mener, at den foreslåede ændring vil styrke retssikkerheden. Derudover foreslår Kommissionen, at man ophæver bestemmelsen i Rom-konventionen, hvorefter der skal ses bort fra formodningsreglerne, hvis aftalen som helhed har en nærmere tilknytning til et andet land.

c. Forordningsforslaget indeholder ligesom konventionen en særlig bestemmelse vedrørende lovvalg for forbrugerftaler, jf. artikel 5. Den gældende bestemmelse i konventionen fører i nogle tilfælde til, at både loven i den erhvervsdrivendes land og de ufravigelige regler i forbrugers land finder anvendelse, hvilket efter Kommissionens opfattelse fører til større omkostninger for sagens parter. Af hensyn til forbrugerbeskyttelsen foreslås det derfor, at loven i den stat, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, skal anvendes.

Derudover præciseres det i forslaget, hvornår særreglen skal finde anvendelse. Aftalen skal være indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende. Derudover er det en betingelse, at den er-

hvervsdrivende udøver virksomhed i eller på anden måde retter sin virksomhed mod det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted. Det foreslås dog, at loven i forbrugers opholdsland ikke skal finde anvendelse i de tilfælde, hvor den erhvervsdrivende var uvidende om forbrugers sædvanlige opholdssted, og hvor denne uvidenhed ikke skyldes den erhvervsdrivendes egen uagtsomhed. Kommissionen anfører, at for så vidt angår aftaler indgået på Internettet, må den erhvervsdrivende sikre sig, at kontrakten giver mulighed for at identificere forbrugers opholdssted.

Bestemmelsen skal i modsætning til konventionen omfatte alle aftaler omfattet af forordningen, med undtagelse af aftaler om levering af tjenesteydelser til forbrugere, såfremt disse udelukkende skal præsteres i et andet land end det, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted, transportaftaler (bortset fra aftaler om pakkerejser omfattet af direktiv 90/314/EØF) og aftaler vedrørende en ret over fast ejendom eller en brugsret til fast ejendom (bortset fra aftaler omfattet af timeshare-direktivet 94/47/EF).

d. Efter forslagens artikel 6 skal parternes aftalte lovvalg i arbejdsaftaler ikke medføre, at arbejdstageren berøves den beskyttelse, der tilkommer ham eller hende i medfør af ufravigelige regler i den lov, som i henhold til bestemmelsen ville finde anvendelse i mangel af en lovvalgsaftale.

Efter forslaget er en individuel arbejdsaftale underlagt loven i det land, hvori eller hvorfra arbejdstageren ved opfyldelsen af aftalen sædvanligvis udfører sit arbejde. Det sædvanlige opholdssted ændres ikke, selv om arbejdstageren midlertidigt udfører arbejde i et andet land. I forhold til Rom-konventionen foreslås det præciseret, at udførelse af arbejde i et andet land betragtes som midlertidigt, når arbejdstageren skal genoptage sit arbejde i sit oprindelsesland efter at have udført sine opgaver i udlandet. Derudover fremgår det af forslaget, at det forhold, at der indgås en ny arbejdsaftale med den oprindelige arbejdsgiver, ikke skal være til hinder for, at arbejdstageren anses for at udføre sit arbejde midlertidigt i et andet land.

Hvis arbejdstageren ikke sædvanligvis udfører sit arbejde i eller fra et bestemt land, skal loven i det land, hvor det arbejdsgivers forretningssted er beliggende, anvendes. Det samme skal gælde, hvis arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde i et område, der ikke er underlagt national suverænitet.

Ligesom konventionen skal forordningen efter forslaget indeholde en bestemmelse, hvorefter den udpegede lov ikke skal finde anvendelse, når det af omstændighederne som helhed fremgår, at aftalen har en nærmere tilknytning til et andet land. I det tilfælde skal loven i dette land finde anvendelse. Ifølge præambelen til forslaget skal bestemmelsen ikke gribe ind i anvendelsen af

ufravigelige regler i udstationeringslandet i overensstemmelse med direktivet om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (dir. 96/71/EF).

e. Rom-konventionen indeholder ikke en bestemmelse om lovvalget i forholdet mellem fuldmagtsgiver og tredjemand. Spørgsmålet om mellemmandens (fuldmægtigens) beføjelser er udelukket fra konventionens anvendelsesområde, jf. artikel 1, litra k. Det bør efter Kommissionens opfattelse ikke være tilfældet i den kommende forordning.

Efter forslaget artikel 7 skal aftalen mellem fuldmagtsgiver og fuldmægtig være underlagt loven i det land, hvor fuldmægtigen har sit sædvanlige opholdssted, medmindre parterne har indgået en lovvalgsaftale. Det skal dog ikke gælde i de tilfælde, hvor fuldmægtigen udøver eller skal udøve sin hovedvirksomhed i det land, hvor fuldmagtsgiver har sit sædvanlige opholdssted. I dette tilfælde skal loven i sidstnævnte land finde anvendelse.

Efter forslaget artikel 7, stk. 2, skal loven i det land, hvor fuldmægtigen havde sit sædvanlige opholdssted, også anvendes i forholdet mellem fuldmagtsgiver og tredjemand som følge af, at fuldmægtigen har handlet i overensstemmelse med eller uden for sin fuldmagt. Det gælder dog ikke, såfremt fuldmægtigen har handlet i et land, hvor fuldmagtsgiver eller tredjemand har sædvanligt opholdssted. I det tilfælde skal loven i dette land anvendes. Denne lov skal også anvendes, hvis fuldmægtigen har handlet på børsen eller deltaget i en auktion i dette land.

Stk. 2 skal efter forslaget også finde anvendelse på retsforholdet mellem fuldmægtigen og tredjemand, f.eks. i de situationer, hvor fuldmægtigen har handlet uden for sin fuldmagt.

f. Ligesom Rom-konventionen indeholder forslaget i artikel 8 en bestemmelse om forholdet til ufravigelige regler. Forslaget indeholder dog som noget nyt en definition heraf. Det fremgår af bestemmelsen, at ”ufravigelige regler er regler, hvis overholdelse af et land anses for at være så afgørende for opretholdelsen af dets politiske, sociale og økonomiske struktur, at de kræves overholdt i forhold til enhver person, der befinder sig på dette lands nationale område, eller i forbindelse med ethvert retsforhold i dette land, uanset hvilken lov der i øvrigt finder anvendelse på aftalen i henhold til denne forordning”.

Det fremgår derudover af forslaget, at bestemmelsen ikke kan medføre begrænsninger i anvendelsen af domslandets ufravigelige regler. I de tilfælde, hvor et retsforhold er nært tilknyttet til et andet land end domslandet, kan dette andet lands ufravigelige regler også tillægges vægt.

g. Rom-konventionen indeholder forskellige lovvalgsbestemmelser vedrørende henholdsvis overdragelse af fordringer og subrogation. Dette har ifølge Kommissionen givet anledning til problemer i praksis i relation til factoring (belåning af fordringer), som i nogle lande behandles

efter reglerne om overdragelse af fordringer og i andre lande efter reglerne om aftalebestemt subrogation. Kommissionen foreslår, at den samme lovvalgsregel anvendes i begge situationer, jf. forslaget artikel 13. Efter forslaget skal overdragerens og erhververens indbyrdes forpligtelser undergives loven i det land, som finder anvendelse på aftalen mellem overdrageren og erhververen. For så vidt angår spørgsmålet om overdragelsen eller subrogationen kan gøres gældende over for tredjemand, skal loven i det land, hvor overdrageren har sit sædvanlige opholdssted på overdragelsestidspunktet, finde anvendelse.

Det foreslås derudover, at der i artikel 14 indsættes en særlig bestemmelse vedrørende lovbestemt subrogation, som svarer til Rom-konventionens artikel 13, stk. 1.

h. Det foreslås endvidere, at der i artikel 15 indføres en særlig bestemmelse vedrørende situationer med flere skyldnere, der svarer til Rom-konventionens artikel 13, stk. 2.

I situationer med flere solidariske skyldnere, skal regreskravet fra en skyldner, der har fyldstgjort fordringshaver være underlagt det samme lands lov, som skal anvendes på denne skyldners forpligtelse over for fordringshaveren. Skyldnere, der efter den anvendelige lov, nyder en særlig beskyttelse mod regressøgsmål kan også gøre denne beskyttelse gældende over for de øvrige skyldnere.

i. Rom-konventionen indeholder ikke særlige regler vedrørende lovbestemt modregning. Af forslaget følger imidlertid, at lovbestemt modregning skal være underlagt den lov, som finder anvendelse på den forpligtelse, der modregnes i. Kommissionen bemærker, at aftalt modregning i øvrigt er underlagt de generelle regler i artikel 3 og 4. Dette følger også direkte af forslaget artikel 11, stk. 1, litra d, om området for den anvendelige lov, som svarer til artikel 10, stk. 1, litra d, i Rom-konventionen.

2.3. Andre bestemmelser

Forslagets kapitel III om andre bestemmelser svarer i store træk til bestemmelserne i Rom-konventionen. Det gælder for så vidt angår artikel 19-21 om udelukkelse af *renvoi*, om *ordre public* og om stater med mere end ét retssystem.

a. Ligesom forslaget til Rom II-forordning indeholder Kommissionens forslag i artikel 18 en definition af sædvanligt opholdssted, navnlig for juridiske personer.

b. Efter forslaget skal forordningen ikke erstatte særlige lovvalgsregler i den eksisterende fællesskabsret eller i internationale konventioner, jf. artikel 22 og artikel 23. Forordningen skal derfor vige for særlige lovvalgsregler i andre EU-retsakter og internationale konventioner, der indeholder særskilte lovvalgsforpligtelser. Efter forslaget vil forordningen derfor i praksis alene have

betydning for områder, hvor EU ikke særskilt har vedtaget andre, specielle lovvalgsregler, og hvor medlemsstaterne ikke er parter i en international konvention om lovvalg.

Af bilag 1 til forslaget fremgår det, at forordningen ikke skal berøre anvendelsen af lovvalgsreglerne i direktivet om tilbagelevering af kulturgoder, som ulovligt er fjernet fra en medlemsstats område (direktiv 93/7/EØF), direktivet om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser (direktiv 96/71/EF), 2. skadesforsikringsdirektiv (direktiv 88/257/EØF, som ændret ved direktiv 92/49/EØF og 2002/13/EF), samt 2. livsforsikringsdirektiv (direktiv 90/619/EØF, som ændret ved direktiv 92/96/EØF og 2002/12/EF).

Derudover skal forordningen ikke anvendes, når der på fællesskabsplan er fastsat regler for kontraktlige forpligtelser, som efter aftale mellem parterne skal finde anvendelse i situationer, hvor der skal foretages et lovvalg.

Endelig skal forordningen ikke anvendes, i det omfang fællesskabsretlige regler, der tager sigte på at fremme det indre markeds rette funktion, ikke kan anvendes sammen med den udpegede lov. Det fremgår ikke nærmere af forslaget, hvilke retsakter der hermed sigtes på.

Det følger af forslaget, at forordningen som udgangspunkt ikke skal berøre anvendelsen af internationale konventioner, som en medlemsstat har tilsluttet sig, jf. artikel 23. Medlemsstaterne skal udarbejde en liste over de omhandlede konventioner. Det følger dog af forslaget, at hvis alle sagens relevante elementer på tidspunktet for aftalens indgåelse var lokaliseret i en eller flere medlemsstater, skal forordningen finde anvendelse frem for Haager-konventionen af 1955 om, hvilken lov der skal anvendes på løvsørekøb af international karakter, og Haager-konventionen af 1978 om, hvilken lov der skal anvendes på aftaler indgået af mellemmænd og repræsentanter.

Derudover følger det af artikel 23, stk. 3, at forordningen skal have forrang for bilaterale konventioner, i det omfang de omhandler spørgsmål omfattet af forordningen. Bestemmelsen tager navnlig sigte på bilaterale konventioner indgået mellem de nye medlemsstater.

2.4. Ikrafttrædelse og anvendelse

Forordningen skal efter forslaget træde i kraft tyve dage efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende og anvendes et år efter dens ikrafttrædelse. Forordningen skal finde anvendelse på kontraktlige forpligtelser, der opstår efter anvendelsesdatoen. Derudover foreslås det, at den tillige skal finde anvendelse på kontraktlige forpligtelser opstået før denne dato, når dens regler fører til anvendelse af den samme lov, som ville have fundet anvendelse i medfør af Rom-konventionen.

3. Gældende dansk ret

a. Rom-konventionens lovvalgsregler (artikel 1-16, 18 og 19, stk. 1) er gennemført i dansk ret ved lov nr. 188 af 9. maj 1984, som trådte i kraft den 1. juli 1984. Der er ikke henvist til Rom-konventionens øvrige bestemmelser, idet disse alene skaber folkeretlige forpligtelser for de kontraherende stater. Danmark har ikke taget forbehold for anvendelsen af artikel 7, stk. 1 (om anvendelse af et andet lands ufravigelige regler frem for loven i det land, som Rom-konventionen udpeger), eller artikel 10, stk. 1, litra e (om anvendelse af Rom-konventionen på virkningerne af aftalens ugyldighed).

Af protokollen til Rom-konventionen fremgår det, at Danmark, Sverige og Finland, uanset konventionens bestemmelser kan opretholde deres nationale regler vedrørende den lov, som skal anvendes på spørgsmål angående søtransport af gods og ændre disse regler.

Gennemførelsesloven er senest ændret ved lov nr. 442 af 31. maj 2000, som bl.a. gennemfører to protokoller af 19. december 1988, hvorved EF-Domstolens gives fortolkningskompetence i forhold til Rom-konventionen. Lovændringen er trådt i kraft den 1. august 2004.

b. For så vidt angår forsikringsaftaler er Rom-konventionens bestemmelser i medfør af gennemførelseslovens § 1, stk. 2, gjort anvendelige på forsikringsaftaler, som dækker risici beliggende i EU. Det følger dog af bekendtgørelse nr. 560 af 27. juni 1994 om lovvalget for visse forsikringsaftaler, der er udstedt med hjemmel i gennemførelseslovens § 1, stk. 3, at lovvalgsreglerne i de såkaldte forsikringsdirektiver (direktiv 88/357/EØF (2. skadeforsikringsdirektiv), direktiv 90/619/EØF (2. livsforsikringsdirektiv) og direktiv 92/49/EØF (3. skadeforsikringsdirektiv)) på direktivernes område finder anvendelse i stedet for konventionens regler. Efter dansk ret skal forsikringsdirektivernes lovvalgsregler således anvendes, hvis forsikringsrisikoen er beliggende i et EU-land, og forsikringsaftalen falder inden for det relevante direktivs anvendelsesområde, mens Rom-konventionens lovvalgsregler finder anvendelse, hvis aftalen falder uden for det relevante direktivs område, eller hvis det relevante direktiv henviser til national ret.

c. Hvis der er tale om løsøre køb af international karakter, afgøres lovvalget efter loven om, hvilket lands retsregler der skal anvendes på løsøre køb af international karakter (lovbekendtgørelse nr. 722 af 24. oktober 1986), som gennemfører Haagerkonventionen af 1955. Konventionen er ratificeret af syv europæiske lande (Danmark, Norge, Sverige, Finland, Frankrig, Italien og Schweiz). Loven finder ikke anvendelse i forbruger køb, som derfor er omfattet af de for forbrugeren gunstigere bestemmelser i Rom-konventionen.

Rom-konventionen viger i dansk ret for Haager-konventionen af 1955. I det omfang Haager-konventionen ikke indeholder bestemmelser om et spørgsmål, må det afgøres efter Rom-konventionen.

Derudover indeholder FN's konvention af 1980 om internationale løsøre køb (Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)) materielle regler om købsaftalens indgåelse og købsaftalens retsvirkninger mellem parterne. Konventionen finder anvendelse i internationale løsøre køb, der ikke er forbrugerkøb. CISG er tiltrådt af 65 stater, herunder de nordiske lande. Danmark gennemførte konventionen ved lov nr. 733 af 7. december 1988, som trådte i kraft den 1. marts 1990. Danmark har taget forbehold over for konventionens del II om købsaftalens indgåelse. Derudover har de nordiske lande taget et såkaldt "nabostats"-forbehold, som fører til, at de nationale købelove skal anvendes ved køb inden for de nordiske lande. CISG finder anvendelse, når parterne har forretningssted i forskellige stater, og begge stater har tiltrådt konventionen, eller den internationale privatrets regler fører til anvendelse af loven i en kontraherende stat.

d. Derudover findes der rundt om i lovgivningen en række særbestemmelser, hvorefter fællesskabsretlige bestemmelser eller de nationale gennemførelsesbestemmelser skal anvendes, hvis aftalen har en nær tilknytning til en eller flere medlemsstaters område, selv om parterne har valgt et tredjeland's lov. Disse bestemmelser er ikke egentlige lovvalgsbestemmelser, men kan have indflydelse på en eventuel lovvalgsaftale. På Justitsministeriets område kan som eksempel nævnes § 27 i lov om visse forbruger aftaler (lov nr. 451 af 9. juni 2004) og købelovens § 87, der gennemfører artikel 7, stk. 2, i direktivet om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed (direktiv 99/44/EF).

e. På transportområdet findes derudover flere konventioner, som Danmark har tilsluttet sig, og som går forud for bestemmelserne i Rom-konventionen. For så vidt angår landevejstransport er CMR-konventionen gennemført i dansk ret ved lov om internationale fragtaftaler, den såkaldte CMR-lov (lovbekendtgørelse nr. 602 af 9. september 1986). Søloven (lovbekendtgørelse nr. 538 af 16. maj 2004 med senere ændringer) indeholder nogle kontraktlige lovvalgsregler, der går forud for Rom-konventionen, fordi de hviler på internationale konventioner, som Danmark har tiltrådt. For jernbanetransport gælder der særlige lovvalgsregler for erstatningsansvaret for skade på person eller gods. Reglerne findes i bekendtgørelse nr. 71 af 18. september 1985, som gennemfører COTIF-konventionen af 1980. Om skade på person eller gods ved luftfart findes der regler i luftfartsloven (lovbekendtgørelse nr. 373 af 4. juni 1997), som gennemfører Warszawa-konventionen af 1929.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Danmark deltager som nævnt ikke i vedtagelsen af forordningsforslaget, der er fremsat med hjemmel i EF-traktatens afsnit IV, jf. pkt. 1.2. ovenfor. Forordningsforslaget vil derfor ikke have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark.

Hvis man fra dansk side måtte ønske at gennemføre regler svarende til forordningsforslaget, vil det – eventuelt på grundlag af en parallelaftale med EU – kunne ske ved vedtagelse af en lov om lovvalg for forpligtelser i kontraktforhold.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Præsidenten for Sø- og Handelsretten, Præsidenterne for Københavns Byret og retterne i Århus, Aalborg, Odense og Roskilde, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Amtsrådsforeningen, Arbejdsbevægelsens Erhvervsråd, Autobranchens Handels- og Industriforening, Branche-foreningen af Forbrugerelektronik, Danmarks Automobilhandler Forening, Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk IT, Dansk Kredit Råd, Dansk Markedsføringsforbund, Dansk Organisation af Detailhandelskæder, Dansk Postordre Handel, De Danske Bilimportører, Den Danske Boghandlerforening, Finans og Leasing, Finansrådet, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet,

Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Formanden for Forbrugerklagenævnet, Forsikring & Pension, Frederiksberg Kommune, Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger, Handelshøjskolen i København (Juridisk Institut), HTS Interesseorganisationen, Håndværksrådet, IT-Brancheforeningen, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Københavns Universitet (Det juridiske Fakultet), Liberale Erhvervs Råd, LO Landsorganisationen i Danmark, Post Danmark, Realkreditrådet og Århus Universitet (Juridisk Institut).

Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Præsidenten for Københavns Byret og Dommerfuldmægtigforeningen finder ikke anledning til at udtale sig om forordningsforslaget.

Domstolsstyrelsen, Præsidenterne for retterne i Århus, Aalborg, Odense og Roskilde, Den Danske Dommerforening, Danmarks Automobilhandler Forening, De Danske Bilimportører, Kommunernes Landsforening og Foreningen af Registrerede Revisorer har ingen bemærkninger til forordningsforslaget.

Advokatrådet støtter de forenklinger, præciseringer mv. der er i forslaget, herunder at parterne skal kunne aftale at anvende internationale anerkendte principper på en kontrakt. Derudover støtter rådet forslaget i artikel 5 om forbrugeraftaler, som i de fleste tilfælde fører til anvendelsen af loven i forbrugerens hjemland. Rådet opfordrer til, at de fremtidige relationer mellem eksisterende konventioner og den kommende forordning afklares for parter med tilknytning til Danmark.

Danmarks Rederiforening kan tilslutte sig den generelle bestemmelse i artikel 3 om partsautonomi, herunder at en aftale om værneting kan anses for en aftale om lovvalg. For så vidt angår transportaftaler fører artikel 4, stk. 1, litra c, til anvendelsen af loven i det land, hvor transportøren har sit sædvanlige opholdssted, hvis der ikke foreligger en lovvalgsaftale. Bestemmelsen adskiller sig fra artikel 4, stk. 4, i Rom-konventionen. Foreningen finder ikke, at forslaget artikel 4, stk. 1, litra c, er hensigtsmæssig i de tilfælde, hvor transportøren har hjemsted i et land, der ligger uden for et givet konventionsregimes geografiske område, selv om transporten for så vidt er omfattet af dette konventionsregime, f.eks. Haag/Visby-regler. Foreningen ønsker, at protokollen til Rom-konventionen om de nordiske lande videreføres. Foreningen finder, at det bør præciseres, om parterne fortsat kan aftale at anvende UNCTAD/ICC-regler vedrørende mulitmodale transporter og CMI's regler om "Waybills" mv. Artikel 23 bør efter foreningens opfattelse udbygges, så den omfatter alle gældende og kommende konventioner, som det er tilfældet i Rom-konventionen.

Dansk Industri støtter forslaget, herunder at princippet om partsautonomi er bevaret, og opfordrer til, at Danmark via en parallelaftale bliver omfattet af en kommende forordning.

Finansrådet finder, at det vil skabe uklarhed, såfremt parterne får mulighed for at aftale, at aftaleretlige regler og principper skal finde anvendelse på en kontrakt. For så vidt angår artikel 5 om forbrugerftaler finder rådet, at forslaget er for uklart i forhold til e-handel, herunder i de tilfælde, hvor forbrugeren selv opsøger en hjemmeside, som i øvrigt ikke retter sig mod den stat, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted. Rådet mener, at det er forkert at anvende princippet i artikel 8, stk. 3, som giver retten mulighed for at tage hensyn til ufravigelige bestemmelser i en anden medlemsstat. Det er herunder tvivlsomt, om der er hjemmel hertil i Traktaten. Rådet tager forbehold for at komme med yderligere bemærkninger, såfremt der bliver indgået en parallelaftale om anvendelse af den kommende forordning i Danmark, eller at der indføres tilsvarende regler i Danmark.

Forbrugerombudsmanden finder, at forslaget artikel 5, vil være lettere at administrere og støtter herunder anvendelsen af loven i det land, hvor forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted. Forbrugerombudsmanden forudsætter, at forslaget artikel 5 ligesom Rom-konventionens artikel 5, omfatter aftaler om ydelser, der hovedsageligt er bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse.

Forbrugerrådet støtter forslaget artikel 5 om forbrugerftaler og forudsætter, at anvendelsen af artikel 5 skal være præceptiv. Rådet ønsker, at bestemmelsen også skal omfatte forpligtelser, der udspringer af retsforhold, der består forud for kontraktens indgåelse. Undtagelsen i artikel 2, stk. 2, litra i, bør derfor efter rådets opfattelse ikke omfatte forbrugerkontrakter. Rådet kan i øvrigt ikke støtte, at de aftaler, der nævnt i artikel 5, stk. 3, undtages fra hovedreglen i artikel 5, stk. 1.

Forsikring & Pension lægger til grund, at forslaget ikke vil omfatte forsikringsaftaler, som er omfattet af særlige lovvalgsregler på det forsikringsretlige område. I forhold til artikel 5 om forbrugerftaler finder Forsikring & Pension, at det bør præciseres, at en opfordring på en hjemmeside til at indgå en fjernsalgsaftale med en forbruger kun foreligger, hvis den erhvervsdrivende har rettet sin virksomhed mod forbrugers hjemland, f.eks. i sin form, sprog eller lign.

Realkreditrådet finder, at forordningsforslaget ikke løser de problemer, som realkreditinstitutter oplever i dag i forbindelse med grænseoverskridende virksomhed. Et dansk realkreditinstitut, der yder lån i et andet EU-land, vil således i dag kunne opleve at skulle overholde tre landes regler. Realkreditrådet ønsker på den baggrund, at den generelle bestemmelse i artikel 3 om aftalefrihed også skal finde anvendelse i forbindelse med realkreditfinansiering. Selve pantsætningen af en fast ejendom bør dog fortsat være omfattet af lokale regler herom. Hvis det ikke er muligt at nå frem til denne løsning bør loven i det land, hvor ejendommen er beliggende, finde anvendelse for hele aftaleforholdet.

Professor, dr. jur. Ole Lando, har på vegne af **Juridisk Institut, Handelshøjskolen i København**, anført, at han kan støtte forslagets artikel 3, stk. 1, hvorefter en værnetingsaftale (og i den engelske oversættelse en voldgiftsaftale) anses som et valg af dette lands lov. Det lægges i den sammenhæng til grund, at der alene er tale om en formodningsregel. Det anses for en forbedring i forhold til Rom-konventionen, at parterne i medfør af forslagets artikel 3, stk. 2, skal kunne vælge at anvende aftaleretlige principper, som er anerkendt på internationalt plan og eller på fællesskabsplan. Dog bør parterne også kunne aftale at anvende *lex mercatoria* (almindeligt internationalt anerkendte retsgrundsætninger), som efter Ole Landos opfattelse indeholder regler, der er præcise nok til at kunne udfylde en aftale. Det foreslås, at reglerne i forslagets artikel 4, 6 og 7, stk. 1, ikke bør finde anvendelse, såfremt det af omstændighederne som helhed fremgår, at aftalen har en væsentligt nærmere tilknytning til et andet land. Det foretrækkes til en vis grad at beholde formodningsreglen, som findes i Rom-konventionens artikel 4 og 6. Artikel 4, stk. 1, litra b), om anvendelsen af loven i det land, hvor tjenesteyderen har sit sædvanlige opholdssted, på tjenesteydelsesaftaler, må anses for også at omfatte aftaler om opførelse og istandsættelse af fast ejendom og andre bygge- og anlægsarbejder. Reglen vil føre til anvendelse af loven i det land, hvor tjenesteyderen befinder sig, og ikke i det land, hvor den faste ejendom befinder sig. Det foreslås, at bygge- og anlægsarbejder bør være omfattet af byggestedets lov, da den nærmeste tilknytning er til dette land. For så vidt angår forslagets artikel 7, stk. 2, om retsforholdet mellem fuldmagtsgiver og tredjemand foreslås det at anvende loven i det land, hvor tredjemand har sit sædvanlige opholdssted, såfremt tredjemand har en berettiget forventning om, at fuldmægtigen udøver virksomhed i dette land. Tredjemand bør herefter undersøge, om fuldmagtsgiver har givet fuldmægtigen fuldmagt til at handle med tredjemand i dette land. Ole Lando foreslår i relation til artikel 3 og artikel 8, at man henviser til henholdsvis ”ufravigelige regler” og ”absolut ufravige-

lige regler”. For så vidt angår henvisningen i forslaget til ”sædvanligt opholdssted” anføres det, at en fysisk persons sædvanlige opholdssted vil være bopælen, men det bør præciseres.

Adjunkt Kim Østergaard har på vegne af **Juridisk Institut, Handelshøjskolen i København**, anført, at anvendelsen af forbrugerens sædvanlige opholdssted i forslagets artikel 5 som afgørende for lovvalget ikke er hensigtsmæssigt, da det vil kunne give anledning til afgrænsningsproblemer. Derudover henvises til, at anvendelsen af udtrykket ”rette sin virksomhed imod” giver anledning til tvivl i forhold til elektronisk handel, jf. forslagets artikel 5, stk. 2, 2. pkt. Det samme gælder bestemmelsen i artikel 5, stk. 1, om at det er en betingelse, at der er indgået en aftale mellem den erhvervsdrivende og forbrugeren, idet forbrugeren ikke altid er bekendt med, hvornår en aftale anses for indgået i medfør af reglerne i opholdslandet, som ikke nødvendigvis er forbrugerens bopælsland. Derudover findes det uhensigtsmæssigt, at artikel 5 ikke skal anvendes i de tilfælde, hvor en tjenesteydelse udelukkende skal præsteres i et andet land end forbrugerens sædvanlige opholdsland. Dette kan give anledning til vanskeligheder i de tilfælde, hvor leveringsstedet ikke er fastlagt i aftalen, navnlig for så vidt angår digitale produkter. Kim Østergaard finder endvidere, at definitionen af selskabers sædvanlige opholdssted i forslagets artikel 18 fører til begrebsmæssig inkonsistens, idet definitionen ikke er i overensstemmelse med domsforordningens artikel 2, jf. artikel 60.

Københavns Universitet har ikke afgivet høringssvar, men har rettet henvendelse til **professor, dr.jur. Joseph Lookofsky**, som har anført, at forslaget til forordningens artikel 4 indebærer en væsentlig ændring af den nuværende generelle lovvalgsregel i Rom-konventionen. Efter Rom-konventionens artikel 4 foretages lovvalget ved hjælp af den individualiserende metode, som suppleres af en formodningsregel. Forordningsforslaget indfører derimod en bestemmelse, som automatisk fører til anvendelse af loven i det land, hvor sælger har bopæl. Joseph Lookofsky finder, at dette vil svække retssikkerheden. Forordningsforslaget vil medføre et meget stift lovvalgssystem, og ønsket om ensartede resultater vil kun kunne opnås på bekostning af rimelighedshensyn i den enkelte sag.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført følgende vedrørende nærhedsprincippet:

”Målene for dette forslag, som er at få vedtaget ensartede regler om lovvalg for kontraktlige forpligtelser for at gøre retsafgørelser på dette område mere forudsigelige, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne og kan derfor på grund af handlingens virkninger bedre gennemføres på fællesskabsplan. Fællesskabet kan derfor træffe foranstaltninger i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet, jf. traktatens artikel 5. Da forslaget styrker retssikkerheden uden dermed at kræve en harmonisering af den materielle aftaleret, er fremgangsmåden med at har-

monisere lovvalgsregler i fuld overensstemmelse med det proportionalitetsprincip, der er nedfældet i nævnte artikel.

I protokollen om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet hedder det under nr. 6, at "*alt andet lige foretrækkes direktiver frem for forordninger*". For det her omhandlede forslag er forordningen imidlertid det mest hensigtsmæssige instrument, for dets bestemmelser opstiller ensartede regler om lovvalg, som er detaljerede, præcise og ubetingede, og som ikke kræver, at medlemsstaterne skal handle for at sikre deres gennemførelse i national ret. Hvis medlemsstaterne fik et spillerum ved gennemførelsen af disse regler, ville man genindføre den retlige usikkerhed, som forslaget netop tager sigte på at eliminere."

Regeringen finder, at forslaget må anses for at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, og man kan i den forbindelse tilslutte sig de betragtninger, som Kommissionen er fremkommet med, jf. ovenfor under punkt 2.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig dansk holdning

Der findes allerede i Rom-konventionen af 1980 et velfungerende regelsæt, som regulerer, hvilken lov der skal anvendes på kontraktlige forpligtelser.

Kommissionen har begrundet forordningsforslaget med, at Rom-konventionen er det eneste internationalt privatretlige instrument i EU, der endnu har form af en international traktat. Da Bruxelles I-forordningen, den kommende Rom II-forordning og Rom-konventionen supplerer hinanden i spørgsmål om værneting og lovvalg på det civil- og handelsretlige område inden for EU, bør Rom-konventionen efter Kommissionens opfattelse erstattes af en forordning.

Fra dansk side kan man støtte, at lovvalgsreglerne for kontraktlige forpligtelser fastsættes i en forordning. Det vil medvirke til at sikre, at lovvalgsreglerne reguleres samlet i horisontale retsakter. Hermed kan sektorspecifik regulering af lovvalgsregler i videst muligt omfang undgås.

Fra dansk side kan man således overordnet støtte forslaget.

9. Orientering af andre af Folketingets udvalg

Grundnotatet sendes også til Folketingets Retsudvalg.